

Eindverslag

Logopedie bij gedragsproblemen

Student: Kayleigh Oemrawsingh

Studentnummer: 0946321

Klas: 20N-LOG-406

Cursus: Praktijkgericht Onderzoek

Cursuscode: LOGAPT03P4

Begeleidend docent: ###

Stage verlenende instelling: ###

Opdrachtgever: ###

Opleidingsinstituut: Hogeschool Rotterdam

Onderwijsinstelling: Instituut voor Gezondheidszorg

Opleiding: Logopedie

Kwartaal: 3 & 4

Datum: 21 juni 2021

INHOUD

Voorwoord.....	3
Samenvatting	4
Abstract.....	5
1. Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding tot het Onderzoek.....	6
1.2 Probleemanalyse	6
1.3 Doel van het Onderzoek.....	8
1.4 Probleemstelling.....	8
2. Methode	9
2.1 Onderzoeksontwerp	9
2.2 Onderzoekspopulatie	9
2.3 Gegevensverzameling	10
2.4 Data-analyse	10
3. Ethische Aspecten	12
4. Resultaten	13
4.1 Gedragsproblemen bij de eerste afspraak	13
4.2 Alternatieve werkwijzen en methoden	15
4.3 Effect van werkwijzen en methoden.....	19
4.4 Multidisciplinaire samenwerking.....	20
5. Discussie.....	22
5.1. Beschouwing van het proces	22
5.2. Beschouwing van de resultaten	22
6. Conclusie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7. Aanbevelingen	26
7.1. Aanbevelingen voor de praktijk	26
7.2. Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	27
Literatuurlijst.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlagen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 1: Interviewvragen.....	31
Bijlage 2: Informatiebrief	33
Bijlage 3: Interviewprotocol.....	32
Bijlage 4: Codeboom.....	34

VOORWOORD

Voor u ligt het Praktijkgericht Onderzoek “Logopedie bij gedragsproblemen”. Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van mijn afstuderen van de opleiding Logopedie aan de Hogeschool Rotterdam.

In samenwerking met het ### is onderzoek gedaan naar alternatieve onderzoeksmogelijkheden bij jonge kinderen met gedragsproblemen. Dit heeft van november 2020 tot en met juni 2021 plaatsgevonden.

Uiteraard was mijn afstudeerscriptie nooit tot stand gekomen zonder de hulp van een aantal mensen. Allereerst gaat mijn dank uit naar mijn begeleider ### voor haar begeleiding, aanbevelingen en hulp gedurende het onderzoek. Daarnaast wil ik mijn stagebegeleider vanuit het ###, bedanken voor het geven van feedback en begeleiding gedurende het onderzoek. Verder ben ik ook dank verschuldigd aan alle participanten die hebben deelgenomen.

Tenslotte wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor hun steun en feedback om dit afstudeerproces tot een goed einde te volbrengen.

Kayleigh Oemrawsingh

Rotterdam, 21 juni 2021

SAMENVATTING

Inleiding

Logopedisch onderzoek is een belangrijk onderdeel van het methodisch logopedisch handelen. Het afnemen van een genormeerd logopedisch onderzoek is een logopedische standaard. Hiervan mag er niet worden afgeweken (NVLF, 2018). In het ### zijn er veel kinderen in behandeling met gedragsproblemen. Onder gedragsproblemen verstaan we niet tot spel komen, veelvuldig huilen, schreeuwen en bewust saboteren (van der Ploeg, 2011). Regulier onderzoek is niet afneembaar door de gedragsproblemen, waardoor er geen genormeerd beeld over het taalniveau van het kind gevormd kan worden. Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van alternatieve onderzoeksmogelijkheden bij jonge kinderen tussen 1;6-6;0 jaar met gedragsproblemen. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *"Wat zijn alternatieve logopedische onderzoeksmogelijkheden bij jonge kinderen met gedragsproblemen tussen de leeftijd van 1;6-6;0 jaar in de vrije vestiging?"*

Methode

Er is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag. Er is data verzameld met behulp van vijf semigestructureerde interviews. Er zijn drie logopedisten, één gedragswetenschapper en één orthopedagoog geïnterviewd. Alle deelnemers werken in een organisatie waar kinderen met gedragsproblemen in behandeling zijn. De interviews zijn getranscribeerd en gecodeerd. Er zijn fragmenten uit het interview geselecteerd die vervolgens gekoppeld werden aan de codes. De overeenkomsten en verschillen zijn in kaart gebracht en genoteerd.

Resultaten

Uit de resultaten zijn alternatieve onderzoeksmogelijkheden naar voren gekomen die toegepast worden bij een kind met gedragsproblemen. Deze alternatieve onderzoeksmogelijkheden variëren. Er wordt gebruik gemaakt van observaties waarbij het gedrag en de taal van het kind in kaart worden gebracht. De ervaringen en meningen van ouders en relevante betrokkenen over het gedrag en de taal worden meegenomen in het onderzoeksproces. Dit wordt gedaan met behulp van signalerings- en vragenlijsten. Ook wordt er gebruik gemaakt van andere genormeerde vragenlijsten die zich richten op specifieke onderdelen van de taal zoals de pragmatische vaardigheden en communicatieve functies.

Discussie

In dit onderzoek zijn drie verschillende disciplines geïnterviewd. Om de externe validiteit van dit onderzoek te vergroten, zou dit onderzoek herhaald moeten worden waarbij meerdere disciplines geïnterviewd worden. Er zijn meerdere belangrijke bevindingen uit dit onderzoek gekomen waaronder het vormen van een multidisciplinaire samenwerking. Uit de literatuur blijkt dat een multidisciplinaire samenwerking een meerwaarde heeft.

Conclusie

Er kan geconcludeerd worden dat er alternatieve onderzoeksmethoden en technieken gebruikt moeten worden die geen communicatieve voorwaarden van het kind vereisen. Uit dit onderzoek is gebleken dat regulier onderzoek bij jonge kinderen met gedragsproblemen ook moeizaam verloopt bij meerdere disciplines. Er zijn alternatieve onderzoeksmogelijkheden in kaart gebracht waaronder observatielijsten en vragenlijsten die de deelnemers toepassen in de praktijk. Zij bevestigden dat deze alternatieve onderzoeksmogelijkheden een totaal plaatje schetsen over het taalniveau van het kind.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van dit onderzoek zijn er aanbevelingen opgesteld voor het ###. Er wordt aanbevolen om observatie-, signalerings- en vragenlijsten te gebruiken als alternatieve onderzoeksmogelijkheden bij jonge kinderen met gedragsproblemen.

ABSTRACT

Introduction

Speech therapy assessments are an important part of the clinical actions performed by speech therapists. Administering a standardized speech therapy assessment tool is a standard. It is not allowed to deviate from this (NVLF, 2018). Many children with behavioral problems are being treated at the ###. Behavioral problems include not participating in an activity, frequent crying, screaming and conscious sabotaging (van der Ploeg, 2011). Regular standardized assessment tools cannot be used due to these behavioral problems. This leads to not being able to identify the need for speech therapy services and ensure that the child gets the assistance that they need. The aim of this research is to map out alternative research options for young children between the ages of 1;6-6;0 years with behavioral problems. The following research question has been formulated for this: *“What are alternative speech therapy research options for young children with behavioral problems between the ages of 1;6-6;0 years in private practices?”*

Method

A qualitative study has been carried out to be able to answer the research question. Data was collected using five semi-structured interviews. Three speech therapists, one behavioral scientist and one remedial educationalist were interviewed. All participants work in an organization that treats children with behavioral problems. The interviews are transcribed and coded. Fragments from the interview were selected which were then linked to the codes. The similarities and differences have been mapped out and noted.

Results

The results have shown alternative research options that are used in a child with behavioral problems. These alternative research options vary. Observations are used to map out the child's behavior and language skills. The experiences and opinions of parents and relevant stakeholders about these aspects are included in the research process. This is done with the help of lists of alerts and questionnaires. The participants also use other standardized questionnaires that focus on specific parts of the language, such as pragmatic skills and communicative functions.

Discussion

Three different disciplines were interviewed in this study. To increase the external validity of this research, this research should be repeated in which several disciplines are interviewed. Several important findings have emerged from this research, including the formation of a multidisciplinary collaboration. The literature shows that multidisciplinary collaboration has added value.

Conclusion

It can be concluded that alternative research methods and techniques should be used that do not require the communicative conditions of a child. This research has shown that several disciplines experience the same problem in regards to regular standardized assessment tools and young children with behavioral problems. Alternative research options have been mapped out including observation lists and questionnaires. They confirmed that these alternative research options provide a comprehensive picture of the language level of the child.

Recommendations

As a result of this research, recommendations have been drawn up for the ### and for follow-up research. It is recommended to use questionnaires, observation- and signaling lists as alternative research options in young children with behavioral problems.

1. INLEIDING

1.1 AANLEIDING TOT HET ONDERZOEK

In de eerste week van mijn afstudeerstage observeerde ik mijn opdrachtgever, ###, in het ###. Ik observeerde onder andere hoe zij haar behandelingen uitvoerde en hoe zij contact met haar cliënten maakte. Haar cliënten zijn overwegend kinderen. Uit mijn observatie viel mij op dat de kinderen verschilden in gedrag. Zo waren sommige kinderen ongehoorzaam en vertoonden ze storend gedrag zoals huilen, schreeuwen, wegrekken en pesten. Mijn stagebegeleider legde mij uit dat dit kinderen zijn met gedragsproblemen. Deze gedragsproblemen vormen een belemmering tijdens het logopedisch onderzoek en de behandeling. Door de gedragsproblemen ervaren ze ook problemen in de communicatieve voorwaarden. De kinderen met gedragsproblemen hebben geen logopedisch onderzoek doorlopen. De logopedische testen zijn niet afneembaar bij deze kinderen, omdat ze niet voldoen aan de communicatieve voorwaarden die nodig zijn om te participeren aan de test. Er wordt dan meteen gestart met behandelen zonder te weten op welk taalniveau het kind zit en/of bij welke taalonderdelen het kind moeite heeft. In de handleidingen van de verschillende onderzoeksprogramma's staat niet beschreven welke acties verricht moeten worden in zulke situaties. Het probleem waarop in dit onderzoek ingegaan wordt, is het niet kunnen uitvoeren van een logopedisch onderzoek bij kinderen met gedragsproblemen en of er hiervoor alternatieve onderzoeken zijn.

1.2 PROBLEEMANALYSE

Het ### bevindt zich in een sociaal-arme wijk. Volgens de opdrachtgever komen gedragsproblemen hier significant meer voor dan in sociaaleconomisch gemiddelde wijken. Verschillende studies tonen dit aan. Uit onderzoek van Visser et al (2015) wordt aangetoond dat een sociaaleconomische achterstand in de buurt leidt tot een grotere kans op zowel internaliserende als externaliserende gedragsproblemen voor kinderen en jongeren. Internaliserende problemen komen voor wanneer personen hun problemen naar binnen keren en uit zich in emotionele problemen, zoals angst, verlegenheid, teruggetrokkenheid en depressief gedrag. Externaliserende problemen houden in dat personen hun problemen naar buiten keren: hieronder vallen onder meer gedragsproblemen zoals vechten, woedeaanvallen, ongehoorzaamheid en vernielzucht. Vooral de externaliserende gedragsproblemen komen voor in de logopedische praktijk.

Gedragsproblemen hebben invloed op de communicatieve voorwaarden. Communicatieve voorwaarden vormen de voorwaarde om te komen tot gesprekken en succesvolle interactie. Onder communicatieve voorwaarden verstaan we oogcontact, beurtwisseling en topic handhaving (NVLF, 2014). Uit onderzoek van de NVLF (2014) komt naar voren dat kinderen met problemen in de communicatieve voorwaarden een verhoogd risico lopen op gedragsproblemen. Deze communicatieve voorwaarden zijn essentieel voor het afnemen van een test en voor het behandelen. Kinderen die moeite hebben met de inzet van communicatieve functies in taal, hebben moeite met pragmatiek.

Uit onderzoek van Ketelaars et al. blijkt dat de pragmatische vaardigheden van een kind een goede voorspeller blijken te zijn van gedragsproblemen (Ketelaars et al, 2010). Taalpragmatiek betekent kort gezegd het gebruik van taal binnen de sociale context (Embrechts, 2004). Pragmatische taal verwijst

naar de sociale taalvaardigheid die we gebruiken in onze dagelijkse interacties met anderen. Pragmatische vaardigheden zijn essentieel voor het communiceren van onze persoonlijke gedachten, ideeën en gevoelens (Toe et al, 2019). Kinderen die moeite hebben met pragmatische vaardigheden, hebben problemen met het taalgebruik; het vermogen om taal in te zetten voor communicatieve functies, conversatievaardigheden en de verhaalopbouw (TOS in beeld, z.d.).

Gedragsproblemen hebben ook invloed op de logopedische behandeling volgens het MLH proces. Het MLH proces is een methodische werkwijze, waar de logopedist volgens bepaalde fasen / stappen in een cyclisch proces werkt (NVLF, 2013). Het logopedisch onderzoek is onderdeel hiervan. De opdrachtgever geeft aan dat er geen gevalideerd logopedisch onderzoek plaatsvindt bij deze kinderen, maar behandelend onderzoek. Hier observeert de logopedist het kind tijdens de behandeling. Het taalgebruik, gedrag en de interactie worden geobserveerd. De bevindingen worden door de logopedist genoteerd en gebruikt als onderzoeksresultaten.

De gedragsproblemen die voorkomen in het #### zijn: niet tot spel komen, veelvuldig huilen, schreeuwen en bewust saboteren. De kinderen die niet tot spel komen weigeren te participeren aan het onderzoek. De redenen hierachter verschillen per kind. De opdrachtgever benoemt de volgende redenen: angst, tegenzin en frustratie. Sommige kinderen die niet of nauwelijks gebruik maken van gesproken taal raken gefrustreerd, omdat de gesprekspartner niet weet wat het kind bedoelt. Deze frustratie uit zich als veelvuldig huilen. Schreeuwen gaat ook gepaard met huilen. Het kind probeert zich te uiten door te schreeuwen. Dit wekt weer frustratie op omdat de gesprekspartner het kind niet kan volgen (Timmerman, 2004). Er is een relatie tussen gedragsproblemen en taalvaardigheid. Kinderen met gedragsproblemen hebben een verhoogde kans op een spraak- en/of taalontwikkelingsstoornis (Embrechts et al 2019).

Deze gedragsproblemen vormen een belemmering tijdens het logopedisch onderzoek. Doordat er geen regulier onderzoek afgenomen kan worden door deze gedragsproblemen, kan er geen genormeerd beeld gevormd worden over het taalniveau van het kind. Omdat er geen genormeerd beeld over het taalniveau van het kind in kaart gebracht wordt, is het onduidelijk om te weten waaraan je als logopedist moet werken. Hertesten is ook een belangrijk aspect in de logopedische behandeling. Door de gedragsproblemen is ook hertesten niet aan de orde. Tijdens hertesten wordt er gekeken wat het kind leert van aangeboden hulp tijdens de leerfase en wat het hiermee doet tijdens de hertest. De prestatie wordt dus vergeleken met de eigen eerdere prestaties (Groot et al, 2013). Als er geen hertest plaatsvindt, kan er geen uitspraak gedaan worden over de voortgang van het kind. Ook het rapporteren naar andere betrokken disciplines zoals leerkrachten, wordt een stuk lastiger.

Het afnemen van een genormeerd logopedisch onderzoek is een logopedische standaard. Logopedische standaarden zijn landelijke afspraken, waarvan niet mag worden afgeweken (NVLF, 2018). Het niet afnemen van onderzoek heeft dus invloed op de kwaliteit van het logopedisch handelen.

Dit onderzoek is niet alleen relevant voor de opdrachtgever, maar ook voor andere logopedisten die werkzaam zijn met kinderen met gedragsproblemen in bijvoorbeeld de vrije vestiging, het onderwijs en ook andere instellingen waar kinderen met gedragsproblemen aangemeld zijn. Op basis van de resultaten die uit dit onderzoek naar voren komen, worden alternatieve onderzoeksmogelijkheden in kaart gebracht die doorgevoerd kunnen worden wanneer regulier onderzoek niet afneembaar is. Met behulp van de alternatieve onderzoeksmogelijkheden kunnen logopedisten toch een beeld schetsen

over het taalniveau van een kind met gedragsproblemen. Hierdoor kan het MLH proces volledig uitgevoerd worden en wordt er niet afgeweken van de logopedische standaard.

1.3 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van alternatieve logopedische onderzoeksmogelijkheden bij jonge kinderen tussen de leeftijd van 1;6-6;0 jaar in de vrije vestiging, waarbij reguliere onderzoeksmethoden niet afneembaar zijn ten gevolge van gedragsproblemen. Dit kunnen bestaande onderzoeksmethoden zijn die nog niet door de opdrachtgever gebruikt zijn of andere onderzoeksmogelijkheden waarmee de opdrachtgever nog niet bekend mee is. Hierdoor kan het taalniveau van deze kinderen toch genormeerd vastgesteld worden.

1.4 PROBLEEMSTELLING

Probleemstelling:

Logopedisch onderzoek kan niet afgenomen worden bij jonge kinderen tussen de leeftijd van 1;6-6;0 jaar ten gevolge van gedragsproblemen.

Onderzoeksvraag:

“Wat zijn alternatieve logopedische onderzoeksmogelijkheden bij jonge kinderen met gedragsproblemen tussen de leeftijd van 1;6-6;0 jaar in de vrije vestiging?”

2. METHODE

2.1 ONDERZOEKSONTWERP

Dit onderzoek is een kwalitatief beschrijvend onderzoek. Er is gekozen voor een kwalitatief onderzoeksmethode, omdat er interpretatief is gewerkt. Hier staat de onderzoeker centraal die op een interpretatieve wijze naar de wereld kijkt en een veelheid methoden gebruikt om onderzoek te doen (Mortelmans, 2013).

Er werden kwalitatieve gegevens verzameld met behulp van semigestructureerde interviews. Semigestructureerde interviews zijn interviews waarin vragen en de volgorde van deze vragen in grote lijnen vaststaan (Verhoeven, 2014). Semigestructureerde interviews waren geschikt voor dit onderzoek, omdat ze informatie over kennis, vaardigheden, attitudes en opinies verzamelden (Verhoef et al., 2015). De semigestructureerde interviews werden gebruikt om de ervaringen van de deelnemers ten aanzien van gedragsproblemen te achterhalen.

De deelnemers kregen 48 uur van tevoren een herinneringsemail. De interviewvragen werden niet vooraf gedeeld. Er werd ervoor gezorgd dat de interviewvragen eerst werden goedgekeurd door de opdrachtgever. De deelnemers gaven toestemming voor het opnemen van het interview middels een informed consent.

2.2 ONDERZOEKSPOPULATIE

Voor het onderzoek werden de volgende disciplines geïnterviewd:

Deelnemer	Functie	Werksetting
Deelnemer A	Logopedist	Speciaal Onderwijs en de vrije vestiging.
Deelnemer B	Logopedist	Cluster 4 school.
Deelnemer C	Logopedist	Speciaal Onderwijs.
Deelnemer D	Gedragswetenschapper	Dagbehandeling.
Deelnemer E	Orthopedagoog	Organisatie voor kinder- en jeugdpsychiatrie.

Er zijn verschillende disciplines geïnterviewd, zodat het onderzoek een gespreid beeld in werkwijzen en methodes liet zien. De gedragswetenschapper en orthopedagoog zijn geïnterviewd omdat deze disciplines veel werken met kinderen met gedragsproblemen. Het doel hiervan was om hun expertise en ervaringen in kaart te brengen wat uiteindelijk tot adviezen voor de logopedist heeft geleid.

De deelnemers werden gekozen op basis van onderstaande selectiecriteria.

Selectiecriteria:

- De logopedisten in de vrije vestiging hebben jonge kinderen tussen de leeftijd van 1;6-6;0 jaar met gedragsproblemen in behandeling.
- De gedragsproblemen waarmee de disciplines in aanraking komen zijn: niet tot spel komen, veelvuldig huilen, schreeuwen en bewust saboteren.
- De disciplines hebben minimaal 2 jaar werkervaring.

2.3 GEGEVENSVERZAMELING

Er werden 5 semigestructureerde interviews afgenomen. Er werd gebruik gemaakt van een vooraf opgestelde lijst met interviewvragen (Zie bijlage 1). De vragen zijn opgesteld met behulp van topics (Zie tabel 1). Om praktische redenen met name tijd werd de vragenlijst kort gehouden. De interviews hadden een beperkte duur van maximaal 30 minuten. De lijst bestond uit 9 algemene en specifieke vragen over jonge kinderen met gedragsproblemen. Omdat het semigestructureerde interviews waren, was er ruimte om door te vragen. Er mocht afgeweken worden van de vragen.

Alle interviews werden afgenomen aan de hand van het interviewprotocol (zie Bijlage 2). Het interviewprotocol functioneerde als een rode draad om het interview te sturen zodat de antwoorden met elkaar vergeleken konden worden.

Tabel 1: Topics

Topics
1) Gedragsproblemen bij de eerste afspraak
2) Onderzoek doen
3) Alternatieve werkwijzen en methoden.
4) Effect van werkwijzen/methoden
5) Multidisciplinaire samenwerking

2.4 DATA-ANALYSE

Vanwege de Covid-19 lockdown werden de interviews online gehouden. Er werd gebruik gemaakt van Garage2020 en Zoom. De deelnemers mochten hun voorkeur aangeven. Voorafgaand aan het interview werden de deelnemers per email benadert (Zie bijlage 3). De uitnodigingslink werd in de mail verstuurd. Men kon pas deelnemen aan het interview als ze werden toegevoegd door de onderzoeker. Derden konden niet deelnemen aan het interview zonder toegevoegd te worden.

Met behulp van de opnames van de interviews werden de antwoorden getranscribeerd. In alle rust beluisteren van interviews en gesprekken is een belangrijke eerste stap van het analyse-proces. Ook is het belangrijk dat de onderzoeker zelf zijn materiaal transcribeert, omdat het helpt bij het maken van goede interpretaties. Hierdoor krijgt de onderzoeker greep op de data (Ploch et al, 2006).

Nadat alle interviews getranscribeerd waren, werden er fragmenten geselecteerd. Aan het tekstfragment werden verschillende codes gekoppeld. Allereerst vond de open codering plaats, zodat alle informatie dan zorgvuldig opnieuw doorgenomen werd en de onderzoeker een open kijk had op de informatie (Boeije, 2015). Vervolgens vond de axiale codering plaats. De gecodeerde begrippen werden in een hiërarchie aangebracht. De belangrijkste codes kwamen bovenin te staan. Hierna werden er verbanden gezocht tussen de verschillende codes. De codes die een verband met elkaar hadden werden bij elkaar geplaatst, door fragmenten die informatie bevatte met dezelfde of vergelijkbare thema's, bij elkaar te voegen. Op deze manier werd er een goed overzicht verkregen van welke codes bij elkaar hoorden (Dingemanse, 2017). Er werd een conclusie geschreven van elk fragment. Door relaties te brengen tussen deze fragmenten breng je structuur aan in de data (Verhoeven, 2014). Deze verbanden en volgorde werden samengebracht in een codeboom (Zie bijlage 4). De codeboom werd gekoppeld aan de probleemstelling. Er werd geanalyseerd of de data een antwoord op de onderzoeksvraag gaf en of er informatie ontbrak.

De uitkomsten van het onderzoek werden gepresenteerd aan de opdrachtgever. De uitkomsten gaven antwoord op de onderzoeksvraag. De opdrachtgever heeft een lijst met aanbevelingen ontvangen. Hierop stonden alternatieve onderzoeksmogelijkheden beschreven die geïmplementeerd konden worden in het ###.

3. ETHISCHE ASPECTEN

Gedurende het onderzoek werden ethische regels strikt in acht genomen. De onderzoeker hield zich aan de AVG-wet (Algemene Verordening Gegevensbescherming, 2018) door de persoonsgegevens anoniem te houden en de privacy te waarborgen. De deelnemers worden anoniem gehouden in het eindverslag door gebruik te maken van identificatieletters. In de toestemmingsverklaring aan de deelnemers stond er beschreven dat de resultaten niet voor andere doeleinden werden gebruikt. Er werd zorgvuldig omgegaan met de verkregen resultaten. De resultaten en opnames werden na afronding van het onderzoek vernietigd. Voor elk interview gaven de deelnemers toestemming met het informed consent. Het format uit het boek *Zorgbasics: Praktijkgericht onderzoek* (Verhoef et al, 2019) werd hiervoor gebruikt. Dit werd eerst goedgekeurd door de docent begeleider en de opdrachtgever. Ook werd er rekening gehouden met de gedragscode wetenschappelijk integriteit. *Praktijkgericht onderzoek* valt onder de activiteiten waar deze code van toepassing is (Gedragscode wetenschappelijke integriteit, 2018). De onderzoeker hield zich aan de vijf principes van de code. Deze vormde de grondslag in het vormen van een integer onderzoek.

4.RESULTATEN

In dit hoofdstuk staan de resultaten van het onderzoek beschreven. Er zijn resultaten verzameld aan de hand van vier topics:

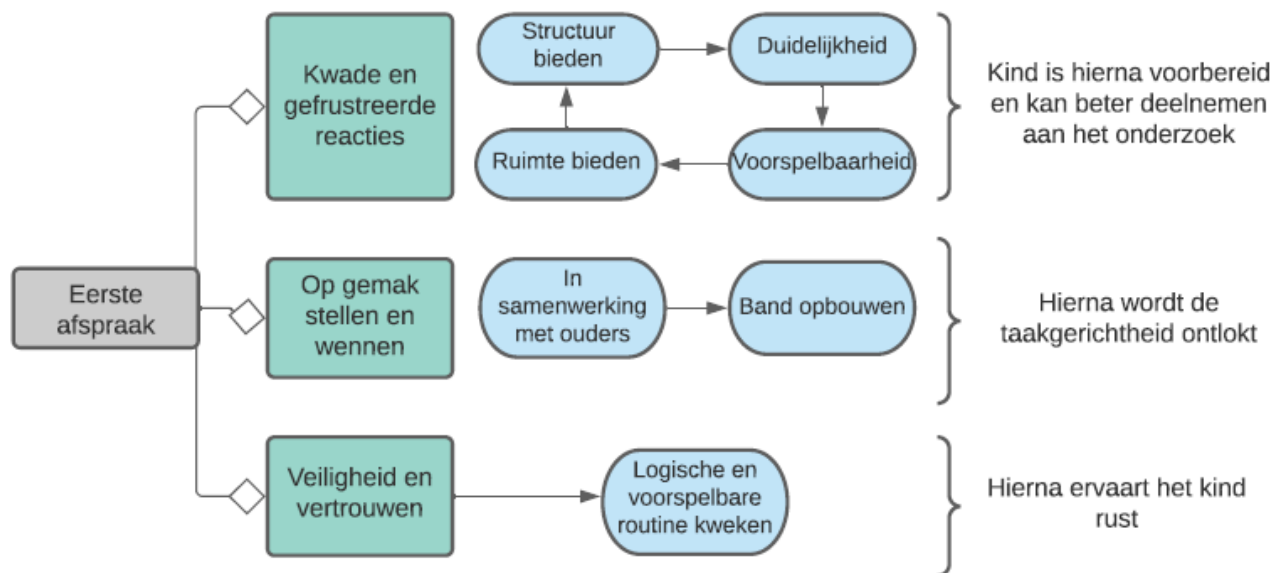
- 1) Gedragsproblemen bij de eerste afspraak.
- 2) Toepassen van alternatieve werkwijzen en methoden.
- 3) Het effect van alternatieve werkwijzen en methoden.
- 4) Multidisciplinaire samenwerking

4.1 GEDRAGSPROBLEMEN BIJ DE EERSTE AFSPRAAK

In het eerste deel van de interviews werden vragen gesteld aan de deelnemers omtrent hun ervaringen en handelingen bij jonge kinderen met gedragsproblemen tijdens de eerste afspraak.

Bij de eerste afspraak maken alle deelnemers kennis met het kind. Hierna wordt er beoordeeld welke handelingen uitgevoerd zullen worden bij de vervolg afspraken. Voorafgaand aan het logopedisch onderzoek is het belangrijk de onderstaande handelingen te plegen.

Figuur 1: Overzicht van handelingen vanaf de eerste afspraak

Vier deelnemers gaven aan dat er vanaf het begin rekening gehouden wordt met het kind door het ruimte te bieden. Een logopedist gaf aan dat het kind over een drempel heen moet, omdat hij/zij in een nieuwe situatie wordt geplaatst. De gedragswetenschapper en orthopedagoog gaven aan dat het kind niet gericht is op wat de omgeving van hem/haar wil, waardoor het kind soms kwaad en gefrustreerd reageert. Om dat te vermijden is het van belang voor deze kinderen structuur, duidelijkheid en voorspelbaarheid te creëren zodat zij voorbereid zijn en beter kunnen deelnemen aan het onderzoek. Ook waren twee logopedisten en de gedragswetenschapper de mening toegedaan dat het kind vanaf de eerste afspraak op zijn gemak gesteld moet worden en moet wennen aan de situatie.

Dit wordt gedaan in samenwerking met de ouders. Deze informatie wordt gebruikt om een band op te bouwen. Op deze manier wordt enige taakgerichtheid uitgelokt en door niet meteen alles serieus te maken verkleint de kans dat het kind in paniek raakt en gaat tegenwerken. Door aan te sluiten op wat het kind rust en plezier geeft wordt er een band opgebouwd waardoor het kind zich ook veilig voelt volgens de deelnemers. Dit wordt gedaan voordat er eisen aan het kind worden gesteld. Eén logopedist beaamde dit met het volgende argument:

“In mijn ervaring werkt het heel goed om een band op te bouwen, ja. Dus het kind moet op zijn gemak zijn, moet zich vrij voelen om iets te kunnen zeggen en van daaruit kun je eigenlijk pas iets bereiken. Dat is altijd een mooi startpunt.”

-Logopedist

Vier deelnemers gaven aan dat er voorafgaand aan het onderzoek een veilige omgeving gecreëerd moet worden voor het kind. Een logopedist gaf aan dat het kind zich in het begin overweldigd kan voelen en dat de prestatiedrang verhoogd kan worden wanneer het kind meteen getest wordt. De gedragswetenschapper gaf aan dat het belangrijk is om een logische en voorspelbare routine te kweken in het contactmoment met het kind. Door die voorspelbaarheid leert het kind nieuwe indrukken beter plaatsen en ervaart het kind rust daarin. Dit zorgt voor vertrouwen en veiligheid. De gedragswetenschapper constateert dat vertrouwen en veiligheid de basisvoorwaarden zijn om verder op te bouwen. Deze deelnemer gaf aan hoe er een start gemaakt kan worden om die veiligheid te creëren, namelijk:

“Neem desnoods een knuffeltje mee naar logopedie en zorg dat je eerst dus een gevoel van veiligheid gaat creëren. Ben maar helemaal niet bezig met iets te willen testen, ben eerst maar bezig met het kind aan jou te laten wennen en aan de situatie te laten wennen.”

-Gedragswetenschapper

Pas nadat het kind gewend is aan de behandelsituatie en er een band is opgebouwd, wordt gestart met de alternatieve onderzoeksmogelijkheden. Hierdoor vergroot de kans op een succesvol onderzoek.

4.2 ALTERNATIEVE WERKWIJZEN EN METHODEN

In het tweede deel van de interviews werden vragen gesteld over alternatieve onderzoeksmogelijkheden en technieken.

De drie logopedisten maken gebruik van de reguliere logopedische onderzoeksprogramma's: Schlichting Test voor Taalbegrip en Taalproductie (Schlichting & Spelberg, 2010) en de CELF-4-NL (Kort et al, 2008). Deze onderzoeksprogramma's zijn niet afneembaar bij kinderen met gedragsproblemen, omdat zij de communicatieve voorwaarden niet beschikken die vereist zijn. Er wordt dan gekeken naar alternatieve onderzoeksmogelijkheden waarbij deze communicatieve voorwaarden niet vereist zijn.

4.2.1 OBSERVATIE

Alle deelnemers vormen een kwalitatief beschrijvend beeld met behulp van observaties. Dat wordt ingezet als onderzoeksmethode.

Vier deelnemers observeren het kind vanaf de eerste afspraak en tijdens andere contactmomenten in de klas. Dit wordt door middel van een spel gedaan en ook middels video-opnames. De video-opnames worden door de ouders gemaakt. Deze video-opnames laten het gedrag en taalgebruik van het kind in de thuissituatie zien.

Aan de deelnemers werd gevraagd waaraan zij specifiek aandacht besteden bij het observeren. De logopedisten en gedragswetenschapper gaven aan dat ze de non-verbale communicatie, uitingen van het kind, woorden die het kind gebruikt en de reacties van het kind observeren. Ook de vaardigheden die het kind wel of niet beschikt en de interactie met andere kinderen in de klas worden geobserveerd.

Eén logopedist gaf aan dat de reden van aanmelding een belangrijke rol speelt. Als een kind is aangemeld vanwege problemen in de beginnende communicatie, dan worden de communicatieve functies geobserveerd. Dit is een belangrijke observatie omdat er in kaart wordt gebracht welke communicatieve voorwaarden het kind wel of niet laat zien. Eén logopedist gaf aan welke onderdelen zij observeert, namelijk:

“Ja, want observatie is eigenlijk ook gewoon onderzoek. Dus dan ga ik gewoon met het kind zitten, met wat speelgoed. En dan kijk ik he, wat zijn de uitingen bijvoorbeeld. Welke woordjes kent ie? Reageert ie op mij? Ook wel non-verbale communicatie.”

-Logopedist

Alle deelnemers gaven aan dat ze gebruik maken van observatielijsten. In andere gevallen noteren ze wat ze tijdens de observatie zien en registreren die als onderzoeksgegevens. Vier deelnemers voeren na een bepaalde periode weer een observatie uit, zodat er een vergelijking gemaakt kan worden met het eerste observatiemoment.

Zie tabel 2 voor een overzicht van de gebruikte observatielijsten.

Tabel 2: Observatielijsten

Observatielijst	Doelgroep	Wat onderzoekt het?	Aantal deelnemers die deze lijsten gebruiken:
CELF-4-NL Observatieschaal (Kort et al, 2008)	05;00 - 18;00 jaar.	Beoordeelt het spreken, luisteren, begrijpen van opdrachten, lezen, spelling en de communicatie met anderen.	2
Observatielijst voor Communicatieve functies: Beginnende Communicatie (van den Dungen et al, 2001)	0;9-2;0 jaar.	Geeft informatie met betrekking tot communicatieve functies waaronder interactiefuncties, controlefuncties, expressiefuncties, representatiefuncties en sociale functies.	1
Observatielijst uit het boek Kinderen beter leren communiceren (Kingma, 2010)	Vanaf 2;0 jaar.	Brengt in beeld met welke communicatieve functies een kind moeite heeft aan de hand van situaties.	1

4.2.2 SIGNALERINGS- EN VRAGENLIJSTEN

Naast de observatielijsten wordt er ook gebruik gemaakt van signalerings- en vragenlijsten. De signaleringslijsten zijn zelf opgestelde lijsten van de organisaties waar de deelnemers werkzaam zijn.

Eén logopedist maakt gebruik van signaleringslijsten die door ouders en relevante betrokkenen worden ingevuld. Deze lijst bevat vragen over onder andere het eten, drinken, taal, spraak, gedrag en communicatie. De lijst wordt op een later moment nogmaals ingevuld om te beoordelen of er vooruitgang is geboekt. Eén logopedist had het volgende te zeggen over het invullen van de vragenlijsten in combinatie met het eigen beeld:

“Nou, als je observatie en signaleringslijsten ook ziet als onderzoek, dan telt dat ook mee. Plus je eigen beeld, dat neem je ook wel mee. Op die manier heb je toch ook een indruk van de taalontwikkeling in combinatie met de ervaring van ouders en andere betrokkenen.”

-Logopedist

De logopedisten maken gebruik van vragenlijsten aanvullend op de observaties.

Zie tabel 3 voor een overzicht van de gebruikte vragenlijsten.

Tabel 3: Vragenlijsten

Vragenlijst	Doelgroep	Wat onderzoekt het?	Aantal deelnemers die deze lijsten gebruiken:
Vragenlijst van de Nijmeegse Pragmatiektest voor ouders en leerkrachten (Embrechts et al, 2005)	4;0-7;0 jaar.	Onderzoekt de communicatieve functies, conversatievaardigheden en verhaalopbouw.	2
CELF Pragmatiekljst (Kort et al, 2008)	5;0-18;0 jaar.	Beoordeelt de communicatieve en sociale vaardigheden van het kind in de klas. Het omvat de omgangsvormen, gespreksvaardigheden en de non verbale uitingen en aspecten van het kind.	2
ComVoor (Verpoorten et al, 2004)	1;0-5;0 jaar.	Schetst een beeld van middelen die geschikt zijn om de communicatie te ondersteunen en op welk niveau deze middelen kunnen worden ingezet.	1
De Visueel Analoge-schaal (van der Kloot et al, 1989)	n.v.t.	Brengt de ernst van het participatieprobleem in kaart. De ouders geven antwoord op vragen over het participatieprobleem met behulp van de schaal.	1

Twee logopedisten doen een tussenevaluatie nadat de vragenlijsten zijn ingevuld om na te gaan of het probleem is verminderd. De onderzoeksresultaten hiervan worden naast de observatiegegevens gelegd.

4.2.3. OVERIGE METHODEN EN TECHNIEKEN

Naast de observatie-, signalerings- en vragenlijsten maken de deelnemers ook gebruik van andere alternatieve onderzoeksmethoden en technieken.

Zie tabel 4 voor een overzicht van overige alternatieve methoden en technieken die toegepast worden door de logopedisten.

Tabel 4: Overige alternatieve methoden en technieken

Alternatieve methoden/technieken	Hoe wordt dit toegepast?	Waarom wordt er hiervoor gekozen?	Aantal deelnemers die deze methoden/technieken toepassen:
Niet testen op de 1 ^e afspraak.	Een deelnemer is voorstaander van dat er niet op de eerste dag wordt getest.	Het kind moet eerst de ruimte krijgen om te wennen aan de behandelsituatie voorafgaand aan het testen.	3
Eerst de communicatie op gang brengen.	De communicatie moet als eerst op gang gebracht worden zodat het kind de eerste stappen leert om interactie te maken. Hierna wordt er pas gestart met onderzoek.	Het forceren van onderzoek wekt alleen frustratie op bij het kind.	3
Taalstimulering.	Er wordt eerst taalstimulering aangeboden aan het kind. De therapeut biedt opdrachten aan zoals de werkbladen van Transparant.	Dit wordt gedaan om het niveau van de zinsontwikkeling en woordontwikkeling te bepalen. Het eigenlijke doel hiervan is onderzoek, maar indirect krijgt het kind al therapie volgens de deelnemers.	3
Diagnostiek uitstellen met een halfjaar.	In sommige gevallen wordt het onderzoek uitgesteld met een halfjaar.	De onderzoeksresultaten van een kind met een gedragsprobleem geven vaak een onbetrouwbaar beeld volgens een deelnemer. Het continu herhalen van een opdracht is niet betrouwbaar. Er komt vaak een lagere score uit het onderzoek.	3
Spontane taalanalyse.	De therapeut speelt een spel met het kind waarvan een opname wordt gemaakt. De opname wordt naderhand geanalyseerd vanuit de eigen klinische blik.	Spontane taalanalyses vormen een beeld over het huidige taalniveau van het kind.	3
Non-verbale testen.	De non-verbale testen worden afgenomen bij niet pratende kinderen en kinderen met gedragsproblemen.	De kinderen met gedragsproblemen zijn niet talig genoeg om een verbale test aan te kunnen. Een non-verbale test is wel geschikt.	1
Onderzoek afnemen in de thuissituatie.	Een deelnemer prefereert onderzoek af te nemen in de thuissituatie.	Een nieuwe omgeving kan stressverhogend werken bij het kind. Door het onderzoek af te nemen in de vertrouwde omgeving wordt de kans kleiner dat het kind gedragsproblemen vertoont.	1
Plan bijstellen.	Als een kind niet wil deelnemen aan het onderzoek, moet het plan van de therapeut bijgesteld worden door interesse op te wekken voor het materiaal. Middels voor- en nadoen wordt het kind uitgelokt om	Als er een start wordt gemaakt en het kind een positieve reactie daarop geeft, dan is het kind bereid om nog een onderdeel van het onderzoek te maken.	1

	mee te doen aan een deel van het onderzoek.		
--	---	--	--

In sommige gevallen wordt de diagnostiek met een halfjaar uitgesteld wanneer regulier onderzoek niet afneembaar is. In dat halfjaar wordt er taalstimulering aangeboden totdat er weer een poging wordt gedaan om regulier onderzoek af te nemen. De gedragswetenschapper beaamde het argument dat het plan van de therapeut bijgesteld moet worden, te weten:

“Maar bij die kinderen, wat je al zegt, die een gedragscomponent hebben, dan moet je dat anders aanvliegen. En dan moet je loslaten dat jouw eerste doel is om een test af te nemen. Dan moet je echt je plannen bijstellen en dan moet je veel langzamer gaan. Als je gaat lopen pushen in een test, dan krijg je er niks uit. En dat frustreert iedereen, want dan heb jij geen gegevens behalve ja, dit kind is niet testbaar.”

-Gedragswetenschapper

Eén logopedist lichtte hieronder toe hoe de taalstimulering plaatsvond:

“Soms is het ook al gewoon goed om bijvoorbeeld met opdrachten te beginnen, uit nou, Transparant en daar een werkblad van te pakken en te kijken van goh wat doet een kind met deze opdracht? Is het veel te moeilijk, is het veel te makkelijk?”

-Logopedist

4.3. EFFECT VAN WERKWIJZEN EN METHODEN

In het derde deel van de interviews werden er vragen gesteld rondom het effect van de alternatieve onderzoeksmogelijkheden. De logopedisten gaven aan dat er een indruk wordt gegeven van de taalontwikkeling na het toepassen van observaties en het invullen van de signalerings- en vragenlijsten. Er worden indrukken verkregen van de zinsbouw en de woordenschat met behulp van deze observaties. Aan de hand hiervan wordt ook een oordeel gevormd in hoeverre het kind opdrachten begrijpt. Verder worden de communicatieve voorwaarden en conversatievaardigheden ook in kaart gebracht. Ze gaven ook aan dat er een indicatie gegeven wordt over het taalniveau nadat

de spontane taalanalyses zijn uitgevoerd. Hieronder licht één logopedist toe wat er in kaart wordt gebracht met behulp van de observatieschaal:

“Ja, je gaat natuurlijk nooit een precieze score krijgen van goh dit is het taalniveau hè, want dat is natuurlijk niet wat een observatieschaal doet, maar je kunt wel gaan kijken van goh wat zijn dus echt de punten voor wat het kind uitvalt en wat is dan ook belangrijk in de communicatie met anderen om daar aan te gaan werken?”

-Logopedist

4.4. MULTIDISCIPLINAIRE SAMENWERKING

In dit onderzoek is er een gedragswetenschapper en een orthopedagoog geïnterviewd. Door hen te interviewen is er informatie omtrent onderzoeksmogelijkheden verzameld vanuit verschillende perspectieven.

De voorgaande paragrafen brachten in kaart welke alternatieve onderzoeksmogelijkheden de logopedist toe kan passen. In deze paragraaf staat beschreven welke alternatieve onderzoeksmogelijkheden de gedragswetenschapper en orthopedagoog toepassen bij een jong kind met gedragsproblemen. Zij geven ook aan wat deze onderzoeksmethoden in kaart brengen. Zie tabel 5 voor een overzicht hiervan. Aan de hand van dit overzicht ziet de logopedist welke samenwerkingen hij/zij kan aangaan en wat er aan deze disciplines gevraagd kan worden om te onderzoeken.

Tabel 5: Overzicht van alternatieve onderzoeksmethoden en technieken

Onderzoeksprogramma/methode	Doelgroep	Wat onderzoekt het?	Aantal deelnemers die dit toepassen:
Bayley Scales of Toddler and Infant Development oftewel Bayley-III-NL (van Baar et al, 2014)	0-3;5 jaar.	Meet de domeinen: cognitie, taal, motoriek, sociaal emotioneel- en adaptief gedrag.	1
DC:0-5 (Zero to Three, 2016)	0-5;0 jaar.	Dit is een classificatiesysteem voor gedragsproblemen en dergelijke ontwikkelingsproblemen bij kinderen. Er zit ook een mijlpalenlijst bij. Op de mijlpalenlijst staat aangegeven over welke vaardigheden een kind op een bepaalde leeftijd moet beschikken.	1
Vineland Adaptive Behavior Scale (Sparrow et al, 2005)	0-65;0 jaar.	Dit is een vragenlijst voor ouders die adaptief gedrag in kaart brengt op de kerndomeinen: communicatie, dagelijkse vaardigheden, sociale vaardigheden en relaties. Er wordt uiteindelijk een ontwikkelingsleeftijd bepaald na het invullen van deze lijst.	1
SON-R-2-8 (Tellegen & Laros, 2017)	2;0-8;0 jaar.	Dit is een niet-verbale test die een oordeel geeft over de algemene intelligentie van kinderen. Deze test is bijzonder geschikt om te gebruiken bij kinderen die problemen hebben met betrekking tot taal en communicatie, en voor allochtone kinderen waarvoor Nederlandstalig testmateriaal niet of minder geschikt is.	1

De gedragswetenschapper gaf aan dat er in haar werkplaats multidisciplinair gewerkt wordt. In dit multidisciplinair team zijn onder andere logopedisten werkzaam. Er wordt een team gevormd rondom een bepaald kind. Het team voert onderzoek uit naar verschillende ontwikkelingsgebieden van het kind. Vervolgens delen de disciplines de onderzoeksresultaten met elkaar. De gedragswetenschapper legt de onderzoeksresultaten van de andere disciplines, naast de eigen onderzoeksresultaten, om een beeld te vormen over het kind. Hierdoor wordt er beter afgestemd op het kind volgens de gedragswetenschapper. De gedragswetenschapper onderbouwt hoe de multidisciplinaire samenwerking binnen haar werkomgeving functioneert:

“Nou ja, wij werken multidisciplinair dus wij hebben zowel een kinderfysiotherapeut als logopedisten en je moet het zien als één behandelteam. Daarin werken we samen voor diagnostiek van elk kind. Dat wil zeggen dat we ook elkaars expertise gebruiken. De logopedist levert z'n eigen onderzoeksresultaten aan. En dan gebruik ik dus alles wat aangeleverd wordt aan onderzoeken om een goed beeld te vormen en om de behandeling nog verder af te kunnen stemmen.”

-Gedragswetenschapper

5. DISCUSSIE

De discussie bestaat uit twee delen. De zwakke en sterke punten van het onderzoeksproces worden als eerst benoemd. Vervolgens worden de resultaten van het onderzoek besproken en vergeleken met de literatuur.

5.1. BESCHOUWING VAN HET ONDERZOEKSPROCES

Om de betrouwbaarheid van de interviews te waarborgen is er vooraf een interviewprotocol opgesteld. Een betrouwbaar interviewprotocol is cruciaal om goede kwalitatieve gegevens te verkrijgen. Het vergemakkelijkt het interviewproces waarbij verschillende groepen mensen betrokken zijn op een systematische en consistente wijze, door vooraf de te onderzoeken kwesties af te bakenen (Gugiu & Rodriguez-Campos, 2007; Patton, 2015). Het interviewprotocol had ervoor gezorgd dat er bij elk interview zo veel mogelijk op dezelfde manier werd gehandeld. Af en toe werd er afgeweken van het interviewprotocol vanwege het doorvragen op bepaalde onderwerpen. Het doorvragen heeft ervoor gezorgd dat er een verdiepend beeld op de antwoorden werd gevormd.

Tijdens dit onderzoek zijn er 5 interviews uitgevoerd. Er zijn drie verschillende disciplines benaderd, namelijk drie logopedisten, één gedragswetenschapper en één orthopedagoog. Een selectie criterium was dat de geïnterviewde logopedisten werkzaam moesten zijn in de vrije vestiging. Slechts één logopedist heeft gereageerd op de informatiebrief. Dat heeft ertoe geleid om af te wijken van dit selectie criterium en logopedisten te benaderen uit een andere werksetting. Twee logopedisten werkzaam in het onderwijs hebben daarop gereageerd en deelgenomen aan het onderzoek.

Door drie verschillende disciplines te interviewen werd er informatie verzameld over gedragsproblemen vanuit verschillende perspectieven. Het interviewen van verschillende disciplines was een meerwaarde omdat daardoor een totaalbeeld werd gevormd over gedragsproblemen bij jonge kinderen.

Door een lage respons was het niet mogelijk om het beoogde aantal deelnemers en disciplines te includeren in het onderzoek. Een grotere groep deelnemers zou de externe validiteit van het onderzoek vergroten. Aangezien het tijdsbestek van het afstudeeronderzoek is er besloten om na 5 interviews te stoppen met het verwerven van deelnemers. Gezien het beperkte aantal interviews zijn de resultaten niet representatief voor alle logopedisten die werken met de doelgroep. Ondanks de kleine groep deelnemers is er wel voldoende informatie verzameld omtrent alternatieve onderzoeksmogelijkheden in combinatie met de gevonden literatuur. Deze bevindingen hebben aanbevelingen opgeleverd.

5.2. BESCHOUWING VAN DE RESULTATEN

In dit onderzoek zijn de communicatieve voorwaarden een terugkerend onderwerp. De deelnemers gaven aan hoe deze voorwaarden gerelateerd zijn aan gedragsproblemen. Beurtwisseling, interactie en oogcontact vallen onder de communicatieve voorwaarden (NVLF, 2016). Deze voorwaarden moeten aanwezig zijn bij het kind wanneer er regulier onderzoek zoals de Schlichting en CELF-4-NL wordt afgenomen. Eén deelnemer gaf aan dat deze onderzoeksprogramma's niet afneembaar zijn bij kinderen met gedragsproblemen omdat zij de communicatieve voorwaarden niet bezitten. De resultaten uit dit onderzoek wijzen uit dat alle deelnemers gebruik maken van observaties als onderzoeksmethode. Deze onderzoeksmethode is wel toepasbaar bij kinderen met

gedragsproblemen omdat er hierbij geen communicatieve voorwaarden zijn vereist. Hierdoor slaan observaties wel aan en worden er waardevolle onderzoeksgegevens verzameld.

Verder gaven de geïnterviewde logopedisten aan onderzoek te doen naar de communicatieve voorwaarden en pragmatiek. Eerder onderzoek heeft aangetoond dat deze twee aspecten met elkaar zijn verbonden. Uit onderzoek van Ketelaars (2010) en de NVLF (2014) blijkt dat kinderen met een achterstand in pragmatisch taalgebruik en communicatieve voorwaarden, een verhoogd risico lopen op gedragsproblemen. De resultaten uit het huidige onderzoek bevestigen het standpunt dat kinderen met gedragsproblemen problemen ondervinden in de pragmatiek en communicatieve voorwaarden. Daarom is het een verantwoord besluit om als onderzoeker deze twee aspecten in kaart te brengen tijdens het onderzoek bij een kind met gedragsproblemen.

De geïnterviewde logopedisten maken gebruik van de vragenlijsten uit de Nijmeegse Pragmatiek Test (NPT), de CELF-4-NL Observatieschaal en de CELF-4-NL Pragmatieklijst. De Observatieschaal en Pragmatieklijst van de CELF-4-NL worden door de leerkracht, logopedist en/of ouder van het kind ingevuld. Deze twee onderzoeksinstrumenten zijn niet genormeerd. Niet genormeerde onderzoeksinstrumenten zijn subjectief en geven geen vaste score aan. Dit kan een minder betrouwbaar resultaat opleveren dan een genormeed onderzoeksinstrument (van de Ven, z.d.). De lijsten worden toch gebruikt omdat de mening en ervaringen van ouders en relevante betrokkenen waardevol zijn voor het logopedisch onderzoek. Uit onderzoek van Kentalis (2016) blijkt namelijk dat ouders en leerkrachten betrokken moeten worden zodat zij goed geïnformeerd zijn, waardoor zij beter kunnen inspelen op het kind. Dit zal de ontwikkeling van het kind ten goede komen.

De NPT bevat twee genormeerde vragenlijsten. Deze vragenlijsten zijn de enige genormeerde onderzoeksinstrumenten van de alternatieve onderzoeksmogelijkheden uit dit onderzoek. Bij een genormeed onderzoeksinstrument wordt er een maatstaf vastgesteld. Aan de hand hiervan kan beoordeeld worden of het kind op een leeftijdsadequaat niveau zit. Als het kind een achterstand heeft op deze onderdelen, kan die achterstand uitgedrukt worden in maanden of jaren. Deze vragenlijsten bieden concrete en betrouwbare resultaten op over het niveau van de pragmatische vaardigheden.

Een andere bevinding is dat het plan van de therapeut bijgesteld moet worden wanneer het kind niet wil participeren aan het onderzoek of een activiteit. In dit geval wordt er interesse opgewekt voor het onderzoeks- of spelmateriaal. Door aan te sluiten op de interesses van het kind kan de participatie van het kind vergroten waardoor het kind mee wil doen aan een spel of activiteit. Hierna kan de therapeut het kind observeren en de taal analyseren. Door niet aan te sluiten op de interesses van het kind loopt de therapeut het risico dat het kind dichtklapt waardoor de taal niet beoordeeld kan worden. Deze resultaten hangen samen met het onderzoek van Kingma (2010) waar staat beschreven dat het belangrijk is om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de behoeften en interesses van het kind. Als de situatie waarin het kind zich op dat moment bevindt niet aan deze voorwaarden voldoen, dan zal de logopedist de werkwijze zodanig aan moeten passen dat dit wel gewaarborgd is.

Een belangrijke bevinding is het belang van een band opbouwen met het kind voorafgaand aan het onderzoek. Uit dit onderzoek komt naar voren dat de eerste contactmomenten en interacties heel belangrijk zijn in aanloop naar het onderzoek. Het kind moet eerst wennen, op zijn gemak gesteld worden en moet zich veilig voelen. Pas hierna wordt het onderzoek gestart. Door geen aandacht te besteden aan die aspecten, is het mogelijk dat de kans op frustratie bij het kind groter wordt. De therapeut moet de tijd nemen om het kind te leren kennen zodat het kind goed te volgen is. Deze resultaten hangen samen met een studie van Timmerman (2004) die uitwees dat kinderen de neiging

hebben om te frustreren wanneer de gesprekspartner het kind niet kan volgen. Als het kind zich onveilig of ongemakkelijk voelt kan het kind dichtklappen waardoor geen enkel onderzoek afneembaar is. Uit het bovenstaande blijkt het onverwachte en zeer belangrijk feit dat het proces van een band opbouwen met het kind heel zwaar weegt en niet onderschat mag worden. Dit is van groot belang omdat daarvan het succes van het onderzoeksproces afhangt.

Een ander opvallende bevinding is dat er een multidisciplinaire samenwerking tussen logopedisten, gedragswetenschappers en orthopedagogen wordt aangekaart. De logopedist kan een multidisciplinaire samenwerking vormen door de onderzoeksresultaten van de gedragswetenschapper en orthopedagoog mee te nemen in het onderzoeksproces. De orthopedagoog en gedragswetenschapper gaven aan onderzoek te doen naar verschillende domeinen waaronder intelligentie, sociale vaardigheden en communicatie. Deze onderzoeksresultaten zijn waardevol, omdat deze domeinen in verbinding staan met het taaldomein. De multidisciplinaire samenwerking heeft een meerwaarde, omdat de onderzoeksresultaten van deze disciplines, de onderzoeksresultaten van de logopedist aanvullen. Dit resultaat hangt samen met de resultaten uit onderzoek van Pruijssers & Meijel (2015) die uitwees dat er in een multidisciplinair team onderzoek gedaan moet worden naar verschillende domeinen bij een kind met gedragsproblemen, zodat het functioneringsniveau van die domeinen van het kind goed beoordeeld kan worden. De logopedist kan ook samenwerkingen vormen met andere disciplines die werkzaam zijn met kinderen met gedragsproblemen zoals kinderpsychologen en leerkrachten in het cluster-4 onderwijs.

6. CONCLUSIE

Met dit onderzoek is getracht antwoord te geven op de volgende onderzoeksvraag:

“Wat zijn alternatieve logopedische onderzoeksmogelijkheden bij jonge kinderen met gedragsproblemen tussen de leeftijd van 1;6-6;0 jaar in de vrije vestiging?”

Concluderend kan gesteld worden dat er alternatieve onderzoeksmethoden en technieken gebruikt moeten worden die geen communicatieve voorwaarden van het kind vereisen. Uit dit onderzoek is gebleken dat regulier onderzoek bij jonge kinderen met gedragsproblemen ook moeizaam verloopt bij meerdere disciplines.

Observaties en vragenlijsten zijn de meest gangbare alternatieve onderzoeksmethoden. Er kunnen observaties gedaan worden aan de hand van de eigen klinische blik of aan de hand van observatielijsten. Er worden vooral observatielijsten gebruikt die de communicatieve functies onderzoeken. De meeste vragenlijsten uit dit onderzoek beoordelen de pragmatiek. Deze observatie- en vragenlijsten worden door de ouder(s) en relevante betrokkenen, waaronder logopedisten en leerkrachten ingevuld. Hierdoor worden de meningen en ervaringen van ouders over het probleem in kaart gebracht.

Vervolgens kan er een multidisciplinaire samenwerking worden aangegaan met orthopedagogen en gedragswetenschappers. Deze disciplines onderzoeken andere ontwikkelingsgebieden van het kind. Deze onderzoeksresultaten kunnen het logopedisch onderzoek aanvullen, waardoor de logopedist een totaal plaatje kan vormen over de ontwikkeling van het kind. Er kan uiteraard ook samenwerkingen gevormd worden met andere disciplines die werkzaam zijn met kinderen met gedragsproblemen.

Tenslotte is het van groot belang dat er voorafgaand aan het onderzoek, allereerst een veilige en vertrouwde omgeving gecreëerd wordt voor het kind. Dat vergroot de kans op een succesvol onderzoek.

7. AANBEVELINGEN

Naar aanleiding van dit onderzoek zijn er aanbevelingen opgesteld voor het ### en voor vervolgonderzoek.

De opdrachtgever kan de in dit onderzoek gedane aanbevelingen in onderstaande volgorde opvolgen of kan ook zelfstandig, afhankelijk van het kind en de ernst van het gedragsprobleem, kiezen welke aanbevelingen in welke volgorde opgevolgd worden. Deze aanbevelingen zijn allemaal uitvoerbaar in de praktijk, omdat de opdrachtgever de meeste van de onderstaande onderzoeksmaterialen al bezit.

7.1. AANBEVELINGEN VOOR DE PRAKTIJK

- Er wordt aanbevolen om eerst een band op te bouwen met het kind voorafgaand aan het onderzoek. Hierdoor kan het kind wennen aan de therapeut en behandelsituatie. Als het kind zich veilig voelt in de omgeving wordt de kans op een succesvol onderzoek groter.
- Er wordt aanbevolen om niet te testen op de 1^e afspraak.
- Er wordt aanbevolen om geen onderzoek af te nemen bij kinderen met gedragsproblemen waarbij communicatieve voorwaarden vereist zijn.
- Er wordt aanbevolen om gebruik te maken van observaties. Er kunnen observaties gevoerd worden vanuit de eigen klinische blik. Genormeerde observatielijsten kunnen ook toegepast worden. De genormeerde observatielijsten kunnen vooral nuttig zijn voor stagiaires of logopedisten in dienst bij de praktijk met weinig ervaring.
- Er wordt aanbevolen om de ervaringen en meningen van ouders en relevante betrokkenen mee te nemen in het onderzoeksproces. De signalerings- en vragenlijsten in tabel 2 (p. 20) worden hiervoor gebruikt. Er wordt aanbevolen om een familielid in te schakelen wanneer ouders de Nederlandse taal niet machtig zijn. Als dit niet haalbaar is, wordt er gevraagd dat alleen de leerkracht de lijsten invult.
- Er wordt aanbevolen om gebruik te maken van non-verbale testen voor kinderen met gedragsproblemen die niet talig genoeg zijn.
- Er wordt aanbevolen om gebruik te maken van spontane taalanalyses met behulp van video-opnames.
- Er wordt aanbevolen om de diagnostiek met een halfjaar uit te stellen bij kinderen waarbij regulier onderzoek afgebroken wordt. In dit halfjaar kan de therapeut de communicatie van het kind op gang brengen met behulp van taalstimulering.
- Er wordt aanbevolen om een multidisciplinaire samenwerking te vormen tijdens het onderzoeksproces met een orthopedagoog en gedragswetenschapper zodat er verschillende domeinen in kaart worden gebracht.
- Er wordt aanbevolen om ook een multidisciplinaire samenwerking te vormen met andere disciplines die werkzaam zijn met kinderen met gedragsproblemen zoals leerkrachten in het cluster-4 onderwijs en kinderpsychologen.

7.2. AANBEVELINGEN VOOR VERVOLGONDERZOEK

- Er wordt aanbevolen om dit onderzoek te herhalen waarbij meerdere disciplines worden geïnterviewd waaronder: leerkrachten in het cluster 4 onderwijs en kinderpsychologen.
- Er wordt aanbevolen om logopedisten te interviewen die werkzaam zijn in de vrije vestiging.
- Wethouder Judith Bokhove heeft 2021 uitgeroepen tot Jaar van de Taal. Het doel hiervan is om laaggeletterdheid permanent onder de aandacht te brengen (Gemeente Rotterdam, 2021). Het is passend om in het “Jaar van de Taal” ook bewustzijn te creëren voor andere problemen op het gebied van Taal. Er wordt aanbevolen dat de praktijk een artikel schrijft over de ervaringen met gedragsproblemen en de relatie daarvan met Taal, om kennis te verspreiden over het praktijkprobleem.

LITERATUURLIJST

- Algemeen Verordening Gegevensbescherming (AVG). (2018). Geraadpleegd van <https://www.ccmo.nl/onderzoekers/wet-en-regelgeving-voor-medisch-wetenschappelijk-onderzoek/wetten/algemene-verordening-gegevensbescherming-avg>
- Bakker, E., van Buuren, H. (1997). *Onderzoek in de gezondheidszorg*. (1^e ed.). Noordhoff Uitgeverij van Noordhoff: Groningen/Houten.
- Boeije, H. (2019). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. (3^e ed.). Amsterdam, Nederland: Boom Uitgevers
- De Lange, M. (2018). Richtlijn ernstige gedragsproblemen. Geraadpleegd van <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2019/03/Richtlijn-Ernstige-Gedragsproblemen-2019.pdf>
- Denzin, N.K., Lincoln, Y.S. (1995). Transforming Qualitative Research Methods: Is it a Revolution? *Journal of Contemporary Ethnography*, 24(3), 349-358. Geraadpleegd van <https://doi.org/10.1177/089124195024003006>
- Dingemanse, K. (2017). *Ultiem stappenplan voor het coderen van interviews*. Geraadpleegd via <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/coderen-interview/>
- Embrechts, M. (2004). Pragmatiek bij kinderen. Inventarisatie van kenmerken en diagnostische mogelijkheden. *Logopedie en Foniatrie*, 5, 562-567.
- Embrechts, M., Kieboom, M., Notten, M. & Nijland, L. (Juni, 2019). Te zot voor woorden? *Kind en Adolescent Praktijk* (30), 6-13. Geraadpleegd van <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s12454-019-0015-z.pdf>
- Gedragscode wetenschappelijke integriteit. (2018). Geraadpleegd van <https://www.vsnul.nl/files/documenten/Nederlandse%20gedragscode%20wetenschappelijke%20integriteit%202018.pdf>.
- Gemeente Rotterdam. (2021). Jaar van de Taal. Geraadpleegd van <https://www.rotterdam.nl/werken-leren/2021-jaar-van-de-taal/>
- Groot, L., van den Hurk, K. & Kuiper, L. (Juni, 2013). Dynamisch testen bij kinderen in de logopedie: *Een leidraad voor logopedisten, gericht op kinderen met spraak- en/of taalproblematiek*. Geraadpleegd van https://www.depraatmaatgroep.nl/uploads/documents/artikel_dynamisch_testen.pdf
- Gugiu, P.C., Rodriguez-Campos, L. (2007). Semi-structured Interview Protocol For Constructing Logic Models. *Evaluation and Program Planning*, 30(4), 339-350. Geraadpleegd van [10.1016/j.evalprogplan.2007.08.004](https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2007.08.004)
- Heerde, J. (2020, 3 februari). *Arme wijken zijn een verzamelpunt van kwetsbare mensen. Gevolg: de leefbaarheid gaat hard achteruit*. Trouw. Geraadpleegd van <https://www.trouw.nl/nieuws/arme-wijken-zijn-een-verzamelpunt-van-kwetsbare-mensen-gevolg-de-leefbaarheid-gaat-hard-achteruit~b728a6de/>

- Kentalis. (Juli, 2016). Co-teaching leerkracht en logopedist. Geraadpleegd van <https://petos.kentalis.nl/sites/default/files/2020-08/Eind%20rapportage%20co-teaching.pdf>
- Ketelaars, M., Cuperus, J., Jansonius K. & Verhoeven, L. (2010). Pragmatic language impairment and associated behavioral problems. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 45(2), 204-214. Geraadpleegd van <https://doi.org/10.3109/13682820902863090>
- Kingma-van den Hoogen, F. (2010). *Kinderen beter leren communiceren*. (1e ed.). Antwerpen, België: Maklu Uitgevers.
- Kort, W., Schittekatte, M. & Compaan, E. (2008). *CELF-4-NL*. (1^e ed.). Amsterdam, Nederland: Pearson.
- Kuiper, H. (2017). *Methodisch handelen in de logopedie*. (4^e ed.). Assen, Nederland: Koninklijke van Gorcum.
- Mortelmans, D. (2013). *Kwalitatieve onderzoeksmethoden*. (4^e ed.). Leuven, België: Acco Uitgeverij.
- NVLF. (Mei, 2013). *Beroepsprofiel Logopedist*. Geraadpleegd van <https://www.logopedie.nl/nvlf/wp-content/uploads/sites/2/2020/06/Beroepsprofiel-2013-compressed.pdf>
- NVLF. (Januari, 2014). *Logopedie in het cluster 3 onderwijs*. Geraadpleegd van <https://www.nvlf.nl/wp-content/uploads/sites/2/2020/10/Literatuurscan-logopedie-in-het-cluster-3-onderwijs.pdf>
- NVLF. (November, 2016). *Vroegsignalering spraak- taalproblematiek door de logopedist*. Geraadpleegd van <https://www.nvlf.nl/wp-content/uploads/sites/2/2020/10/Position-Statement-Vroegsignalering-Spraak-Taalproblematiek.pdf>
- NVLF. (Mei, 2018). *Logopedische standaarden Intramurale zorg*. Geraadpleegd van <https://www.logopedie.nl/nvlf/wp-content/uploads/sites/2/2020/06/Intramurale-Zorg.pdf>
- Onderliggende stoornis (z.d.). In *Encyclo online*. Geraadpleegd van https://www.encyclo.nl/begrip/onderliggende_aandoening#:~:text=een%20aandoening%2C%20kwaal%2C%20ziekte%2C,als%20'onderliggend'%20beschouwd%20worden.
- Patton, M.Q. (2014). *Qualitative Research & Evaluation Methods: Integrating Theory and Practice*. (1^e ed.). Amerika, Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Plochg, T., Juttman, R.E., Klazinga, N.S., Mackenbach, J.P. (2006). *Handboek Gezondheidszorgonderzoek*. (1e ed.). Utrecht, Nederland: Bohn Stafleu van Loghum.
- Pruijssers, A.C. & van Meijel, B. (2015). Diagnostiek van Angst en Gedragsproblemen: *Multidimensionele diagnostiek van angst en angstgerelateerde gedragsproblemen bij mensen met verstandelijke beperkingen*. Geraadpleegd van https://www.inholland.nl/media/14822/addypruijssers_deel1_achtergronddocument.pdf
- Sparrow, S., Cicchetti, D.V. & Balla, D.A. (2005). *The Vineland Adaptive Behavior Scales*. (3^e ed.). Amsterdam, Nederland: Pearson.

Tellegen, P.J. & Laros, J.A. (2017). *SON-R-2-8 Snijders-Oomen niet verbale intelligentietest*. Amsterdam, Nederland: Hogrefe.

Timmerman, K. (2004). *Kinderen met aandachts- en werkhoudingsproblemen*. (4^e ed.). Leuven, België: Acco Uitgeverij.

Toe, D., Paatsch, L., Szarkowski, A. (2019). Assessing Pragmatic Skills Using Checklists with Children who are Deaf and Hard of Hearing: A Systematic Review. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education* 24(3), 189-200. Geraadpleegd van <https://doi.org/10.1093/deafed/enz004>

TOS in beeld. (z.d.). *Pragmatiek*. Geraadpleegd van <https://tosinbeeld.nl/pragmatiek/#:~:text=In%20gesprekken%20blijkt%20dat%20kinderen,de%20voor%20kennis%20van%20de%20gesprekspartner.&text=Kinderen%20met%20pragmatische%20problemen%20hebben%20moeite%20met%20het%20vertellen%20van%20een%20verhaal.>

Van Baar, A.L., Steenis, L.J.P., Verhoeven, M. & Hessen, D.J. (2014). *Bayley-III-NL: Bayley Scales of Toddler and Infant Development- Third edition- NL*. (3^e ed.). Amsterdam, Nederland: Pearson.

Van de Ven, R. (z.d.). *Intelligentieonderzoek*. Geraadpleegd van <https://riannevdven.nl/intelligentieonderzoek/>

Van den Dungen, L., Verboog, M. (2001). *Beginnende communicatie: therapieprogramma voor communicatieve functies in de preverbaal en vroegverbaal fase*. (1^e ed.). Amsterdam, Nederland: Pearson Benelux.

Van der Kloot, W.A. & Vertommen, H. (1989). *Visual Analogue Scale*. (2^e ed.).

Van der Ploeg, J.D. (2011) *Gedragsproblemen: Ontwikkelingen en risico's*. (10^e ed.). Rotterdam, Nederland: Lemniscaat b.v.

Verhoef, J., Kuiper, C., Neijenhuis, K., Dekker- Van Doorn, C. & Rosendal, H. (2015). *ZorgBasics- Praktijkgericht onderzoek*. (1^e ed.). Amsterdam, Nederland: Boom Lemma.

Verhoeven, N. (2014). *Wat is onderzoek?* (5^e ed.). Amsterdam, Nederland: Boom Lemma.

Verpoorten, R., Noens, I. & van Berckelaer-Onnes, I. *ComVoor: Voorlopers in Communicatie*. (1^e ed). Leiden, Nederland: PITS B.V.

Visser, K., Bolt, G. & van Kempen, R. (2015). *Buurt-effecten op kinderen en jongeren*. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/zoeken?trefwoord=buurt-effecten&search-submit=>

ZERO TO THREE. (2016). *Diagnostic Classification of Mental Health and Developmental Disorders of Infancy and Early Childhood is designed to help professionals in mental health and other/related fields*. (5^e ed.). Washington D.C., Amerika: Zero to Three.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: INTERVIEWVRAGEN

Naast de vragen staan de desbetreffende topic genoteerd.

Vraag	Topic
1. Wat doet u wanneer een kind gedragsproblemen vertoont bij de eerste afspraak?	Gedragsproblemen bij de eerste afspraak.
2. Vormen deze gedragsproblemen een belemmering tijdens uw onderzoek? Op welke manier?	Onderzoek doen.
3. Wat is het gevolg hiervan?	Onderzoek doen.
4. Zijn er bepaalde werkwijzen/methoden die u uitvoert om het onderzoek toch af te nemen?	Alternatieve werkwijzen en methoden
5. Waarom voert u die handeling uit?	Alternatieve werkwijzen en methoden
6. Wat voor invloed heeft deze handeling op het kind?	Effect van werkwijzen/methoden
7. Waarom werkt deze handeling wel/niet op het kind?	Effect van werkwijzen/methoden
8. Waar heeft u deze handeling geleerd uit te voeren?	Alternatieve werkwijzen en methoden
9. Heeft u ervaring met het geven van adviezen aan andere disciplines omtrent gedragsproblemen? Zo ja, wat was het effect hiervan?	Multidisciplinaire samenwerking

BIJLAGE 2: INTERVIEWPROTOCOL

Doel van het onderzoek:

Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van alternatieve logopedische onderzoeksmogelijkheden bij jonge kinderen tussen de leeftijd van 1;6-6;0 jaar in de vrije vestiging.

Doel van het interview:

Het doel van de interviews is om inspiratie op te doen over de aanpak van gedragsproblemen bij andere disciplines. Het is mogelijk dat de werkwijzen en/of methoden van een andere discipline ook geïmplementeerd kunnen worden in het logopedisch onderzoek. Deze werkwijzen en/of methoden kunnen ertoe leiden dat logopedisten onderzoek kunnen afnemen bij jonge kinderen met gedragsproblemen.

Interview met de volgende disciplines:

- Logopedisten in de vrije vestiging.
- Schoolmaatschappelijk werkers.
- Orthopedago(o)g(en).
- Leerkrachten in het cluster-4 onderwijs.

Soort vragen:

Open vragen.

Volgorde van vragen:

Per thema eerst feitelijke vragen, daarna meningsvragen en vervolgens hoe- en waaromvragen.

BIJLAGE 3: INFORMATIEBRIEF

Kayleigh Oemrawsingh
Student Logopedie
Hogeschool Rotterdam

Betreft: Afstuderen Logopedie

Rotterdam, datum

Geachte heer/mevrouw,

Op 9 november 2020 is het afstuderen begonnen voor de studenten logopedie aan de Hogeschool Rotterdam. Ook ik, Kayleigh, ben gestart met mijn scriptie. Het onderzoek richt zich op logopedisch onderzoek bij kinderen met gedragsproblemen. De gedragsproblemen die wij zien zijn veelvuldig huilen, bewust saboteren, niet tot spel komen en schreeuwen. Uit de praktijk is gebleken logopedisch onderzoek oftewel taalonderzoek niet afneembaar is bij jonge kinderen vanwege gedragsproblemen.

Doordat er geen regulier onderzoek afgenomen kan worden door het gedragsprobleem, kan er geen genormeerd beeld gevormd worden over het taalniveau van het kind. Hierdoor is het onduidelijk voor de logopedist om te weten waaraan hij/zij moet werken. De ouders komen naar de logopedist toe en verwachten antwoorden en verbetering. Zonder onderzoek is het een stuk moeilijker om deze verwachtingen tegemoet te komen.

Het doel van het afstudeerproject is het in kaart brengen van alternatieve logopedische onderzoeksmogelijkheden bij jonge kinderen tussen de 1;6-6;0 jaar met gedragsproblemen.

Om een beeld te krijgen over de ervaringen van andere disciplines wil ik interviews uitvoeren. Zo kan ik een beeld schetsen van de handelingen die de geïnterviewde uitvoert bij onderzoek bij jonge kinderen in andere praktijken.

Het doel van de interviews is om inspiratie op te doen over de aanpak van het doen van genormeerd onderzoek bij andere disciplines. Het is mogelijk dat de werkwijzen en/of methoden van een andere discipline ook geïmplementeerd kunnen worden in het logopedisch onderzoek. Deze werkwijzen en/of methoden kunnen ertoe leiden dat logopedisch onderzoek toch afneembaar is bij jonge kinderen met gedragsproblemen.

De interviewresultaten worden strikt vertrouwelijk en anoniem verwerkt. In het project vermeld ik geen namen of voorletters van de kinderen en de deelnemers.

Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u me bereiken op het onderstaande telefoonnummer. Het onderzoek vindt plaats in het ### onder leiding van de opdrachtgever, ###.

Uw medewerking zal zeer positief zijn voor mijn scriptie. Ik wacht uw reactie af.

Met vriendelijke groet,
Kayleigh Oemrawsingh
Telefoon: 0640151347

Email: 0946321@hr.nl

BIJLAGE 4: CODEBOOM

Gedragsproblemen bij de eerste afspraak	Kind
	Gemak stellen
	Wennen
	Ingang creëren
	Veiligheid
Regulier onderzoek	Testsituatie
	Onderzoeksdoel
Alternatieve werkwijzen en methoden	Observatie
	Onderzoekslijsten
	Ouders
Effect van werkwijzen/methoden	Taalontwikkeling
	Communicatieve functies
	Communicatieve voorwaarden
Multidisciplinaire samenwerking	Multidisciplinair